

ŞEYTANIN ÇALGILARI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'ddîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasîli ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَيْنَ الَّذِينَ
كَانُوا يُنْزَهُونَ

أَسْمَاعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ عَنْ مَزَامِيرِ الشَّيْطَانِ؟ مَي
زُوهُمْ! فَيَمَى زُونَ فِي

كُتِبِ الْمِسْكِ وَالْعَنْبَرِ؛ ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ:

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

أَسْمِعُوهُمْ تَسْبِيحِي وَ

تَمْجِيدِي، فَيَسْمَعُونَ بِأَصْوَاتٍ، لَمْ يَسْمَعُوا

السَّامِعُونَ بِمِثْلِهَا

(قط. والديلمي عن جابر)

RE. 59/11 (İzâkâne yevmü'l-kıyâmeti, kâle'llâhu azze ve celle: Eyne'llezîne kânû yünezzihûne esmâahüm, ve ebsârahüm an mezâmîri's-şeytân? Meyyizûhüm, feyümeyyezûne fî küsübi'l-miski ve'l-amberi, sümme yekülü li'l-melâiketi: Esmiûhüm tesbîhî ve temcîdî, feyesmeûne bi-asvâtin, lem yesmei's-sâmiûne bi-mislihâ.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri iki cihan saadetine cümlelerinizi nâil eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okumak ve bu sûretle dinimizi güzelce, asıl kaynağından öğrenmek, taallüm ve tefeyyüz etmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Allah-u Teâlâ Hazretleri sevdiği kul olmayı cümlemize nasib eylesin...

Peygamber Efendimiz'in bu hadîs-i şerîflerini okumaya başlamazdan önce, başta Peygamber Efendimiz'in ruh-u pâkine bizlerden acizâne bir bağlılık, sevgi, saygı nişanesi olsun, bir hediye-i Kur'anîyye olsun diye, sonra cümle âlinin,

ashabının, etbainın ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri, makâm-ı irşâda oturmuş olan evliyâullah büyüklerimizin, sâdât ve meşayih-i turuk-u aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu diyarları şerefliendiren enbiyâullah, evliyâullah, sahâbe-i kirâm ve salihlerin ruhlarına ve hâsseten bu beldeleri Allah yolunda cihad ederek fethetmiş olan Fatih Sultan Muhammed Han'ın ve diğere fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz hadis kitabını yazan Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Hocamızın, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zahid-i Bursevî Hocamızın hâsseten ruhlarına hediye olsun diye; bu ilimleri, hadîs-i şerîfleri bizlere nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin, ravilerin, fazılların ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu dersi dinlemeye gelen siz değerli kardeşlerimizin de ahirete göçmüş olan bütün geçmişlerinin, sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının, kardeşlerinin, ahbablarının ruhlarına hediye olsun, cümlesinin ruhları şâd olsun, kabirleri nur dolsun, makamları yücelsin, Allah ruhlarını mesrur eylesin, nurlarını, sürurlarını ziyade eylesin, kabirleri her birisinin cennet bahçesi olsun diye;

Biz yaşayan mü'minler de Allah'ın sevgili kulları olalım, sevdiği işleri yapalım, ömrümüzü hayırlı, verimli, imana, İslâm'a, müslümanlara faydalı geçirelim; Rabbimiz'in huzuruna yüzü

ak, alnımız açık olarak varalım diye bir *Fâtiha*, üç *Ihlâs-ı Şerîf* okuyup öyle başlayalım. Buyurun!

.....

a. Şeytanın Çalgılarından Korunmak

Okuduğumuz hadîs-i şerîfler *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabımızın 59. sayfasınının 11. hadîs-i şerîfi ve devamıdır. Arapçasını merak edenler, kaynaklarını görmek, anlamak, öğrenmek isteyenler bunu hatırında tutsunlar.

Câbir RA'dan, Deylemî ve Dâra Kutnî rivayet etmişler. Ondan sonraki hadisler de devam edecek. Efendimiz bu hadîs-i şerîfte çalgı sevgisi, çalgı dinlemek üzerine bir ifadesi var. Okuyalım, bakalım ne buyurmuş:¹

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَيُّنَ الَّذِينَ
كَانُوا يُنَزُّونَ

أَسْمَاعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ عَنْ مَزَامِيرِ الشَّيْطَانِ؟ مَيِّ
زُوهُمْ! فَيَمَيُّ زُونَ فِي

كُتُبِ الْمِسْكِ وَالْعَنْبَرِ؛ ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ:
أَسْمِعُوهُمْ تَسْبِيحِي وَ

¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.220, no:40665; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.10, no:2669

تَمْجِيدِي، فَيَسْمَعُونَ بِأَصْوَاتٍ، لَمْ يَسْمَعُ

السَّامِعُونَ بِمِثْلِهَا

(قط. والديلمى عن جابر)

RE. 59/11 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, kâle'llâhu azze ve celle: Eyne'llezîne kânû yünezzihûne esmâahüm, ve ebsârahüm an mezâmîri's-şeytân? Meyyizûhüm, feyümeyyezûne fî küsübi'l-miski ve'l-amberi, sümme yekülü li'l-melâiketi: Esmiûhüm tesbîhî ve temcîdî, feyesmeûne bi-asvâtin, lem yesmei's-sâmiûne bi-mislihâ.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâme*) “Kıyamet günü olduğu zaman, (*kâlellâhu azze ve celle*) aziz ve celil olan Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur ki: (*Eyne'llezîne kânû yünezzihûne esmâahüm ve ebsârahüm an mezâmîri's-şeytân*) Nerede gözlerini, kulaklarını şeytanın çalgılarından koruyabilenler? (*Meyyizûhüm*) Ayırın onları! (*Feyümeyyezûne fî-küsübi'l-miski*) Bir misk dağının tepesinin üzerine bunlar toplanır, ayrılırlar, mahşer günü cemaati arasından... (*Fî kesbi'l-miski ve'l-amberi*) Misk ve amber, yani fevkalâde hoş kokulu, çok kıymetli bir tepenin üzerinde toplanırlar.”

(*Sümme yekülü li'l-melâiketi*) “Sonra meleklerle buyurur ki Allahu Teâlâ hazretleri: (*Esmiûhüm tesbîhî ve temcîdî*) Benim tesbihimi ve temcidimi işittirin buraya toplanmış bu mübareklere! (*Feyesmeûne bi-asvâtin ev yüsmeûne bi-asvâtin lem yesmei'ssâmiûne bi-*

mislihâ) Öyle güzel sesler duyarlar ki orada, yani emsalini hiç kulaklar duymamış, o kadar güzel, öyle ilahî nağmeler duyarlar orada...”

Muhterem kardeşlerim! Demek ki şeytanın çalgıları var ve bunları dinlememek lazım!

Şeytanın çalgıları nedir?

Keyif yerlerinde, eğlence yerlerinde, içki meclislerinde, zevk ü sefa yerlerinde çalınan, insanların dünyevî, şehvî, nefsânî, keyifler sürdüğü, zevkler duyduğu yerdeki çalgılardır.

Tarih boyunca bu böyle olmuş. Güzel sesi seviyor insanoğlu, güzel ses çıkartan âletler, teller yapmışlar. Bunları dımbırdatmışlar. Bunların ölçülerini, notalarını bulmuşlar. Notaların bir araya getirilmesini bulmuşlar ve düz konuşmaktan daha yüksek nağmeli, musîkîli, ahenkli, hoş sadâlı bir şeyler bulmuşlar. Buna musîkî diyoruz. Özel bir buluş tabii bu, insanlık tarihinde özel bir şey. Ve yazdıkları şiirleri, gazelleri, şarkıları, türküleri bunlarla çalmışlar.

Bir kere musîkînin bir kendine göre çekiciliği var; cezbediyor insanı, hoşuna gidiyor. Çocuk bile, eline ilk verilen oyuncaklar cıngır cıngır ses yapan bir şeydir, çocuk ondan zevk alır, sallar, oynar, ağzına sokar filan. Yani, küçüklükten bile ilgi duyar. Bir yerden böyle bir çın çın ses olsa, dönüp bakar filan.

Ondan sonra bir de şiirin çekiciliği var. İşte ses güzel, kelimeler de düzenlenmiş, sanatkârâne bir metin ortaya çıkmış, kafiyesi var, vezni var filan. Bu da güzel. Bu ikisini birleştirip bir de türküleri, şarkıları, gazelleri nağme

ile okumuşlar, artık keyiflerine diyecek yok. Dımbır dımbır dımbır... Ondan sonra da ses ve birtakım şeyler, keyif duymuşlar bunlardan.

Tabii bu keyifleriyle de kimisi içki içmiş:

“—Aman ver kadehi, bir kadeh daha doldur, şunu içelim. Aman mest oldum. Hayran oldum.” filan.

Yaka yırtmışlar, ah demişler, vah demişler.

İyi ama, bunların dinî bakımdan hükmü ne? Yani, insanın nefesine güzel geliyor, şeytan teşvik ediyor ama bunların dinî bakımdan hükmü ne?

Tabii dinî bakımdan, zevke, sefaya, keyfe, nefsi kuvvetlendirmeye yönelik olan ve bunların insanı günaha, harama çeken kısmı haram, yasak.

Ve böyle hadîs-i şerîflerden Peygamber Efendimiz’in sazı, çalgıyı sevmediğini ve bunlarla meşgul olmanın iyi olmadığını ve musîkînin insanın gönlünde nifak tohumları atıp yeşerttiğini, yani münafıklık hali meydana getirmeye başladığını söylüyor.

Buna mukabil, Peygamber SAS Efendimiz’in zamanında da hem Kur’ân-ı Kerîm makam ile okunmuş, ahenk ile, ama ciddi bir ahenk ile okunmuş, hem de Peygamber Efendimizin ashâbı içinde, sahabeden bazı kimseler varmış, şiir yazmışlar. Hem de Arap, şiiri hakikaten nağme ile okur. Elini kulağına atar, devenin üstünde mehtabın altında çölde giderken Arap’ın (*Yâ leyl*)’i meşhurdur. “*Arabın yâ lelli-si*” diyorlar bilmeden insanlar, böyle bir şey de eskiden beri var.

Tabii Kur'an okumuş müslümanlar. Kur'an'ı ahenk ile, musîkî ile, ciddi bir dinî musîkî havası içinde okumuşlar. Ezan okumuşlar. Ve Peygamber Efendimiz Kur'ân-ı Kerîm'in böyle düz okunmamasını istemiş. Nutuk gibi, kuru tarzda okunmamasını, dokunaklı bir şekilde okunmasını istemiş.

Medine'ye gönderdiği Musab ibn-i Umeyr RA'ın hayatında çeşitli menkıbeler var. Bir yeni şehre temsilci olarak gitmiş, herkes merak ediyor;

“—Nedir İslâm? Nedir Kur'ân-ı Kerîm? Haydi oku bakalım!”

O mübarek de şöyle elini kulağına koyup, yanık yanık, duya duya, hissede hissede bir Kur'ân-ı Kerîm aşırı okurmuş, mest olurlarmış. Dinledikleri âyet-i kerîmelerden imana gelirlermiş.

Bilâl-i Habeşî RA bir ezan okurmuş, yer yerinden oynarmış. Peygamber Efendimiz'in irtihal-i dâr-ı bekâ eylemesinden sonra terk etmiş Medîne-i Münevvere'yi... Çok dokunuyor bana. Duramamış yani.

“—Rasûlüllah şurada oturmuştu, buradan geçmişti, şurada şöyle konuşmuştu, burada böyle hutbe okumuştun.” diye dayanamıyor Resûlüllah'ın ayrılığına. O vefat etmiş, kalkmış gitmiş başka yerlere...

Gene dayanamamış. Medine'den ayrılığa da dayanamamış. Bir zaman sonra yine gelmiş Medine'ye... Kaç sene geçtiyse aradan... Tabii kolundan tutmuşlar, sen Peygamber Efendimiz'in zamanında ezan okurdun, buyur oku! Çıkartmışlar ezan okumaya... Bir ezan

okumuş, Medine’de herkes “Ah vah!” etmiş, feryat etmiş, “Rasûlüllah’ın devri geri mi geldi?” diye. Çünkü onun sesiyle, o günleri hatırlamışlar.

Hani bazen Medine ezanı okuyorlar ya buralarda da, Medine havasında ezan okuyorlar, oranın müezzinleri gibi. Millet şöyle bir şey yapıyor; hacca gitmiş olanlar, umreye gitmiş olanlar şöyle bir dönüp bakıyorlar; “Allah Allah, Medine ezanı gibi kim okuyor?” diye.

Demek ki güzel sesin dinî yönden, Kur’ân-ı Kerîm okunmasında, ezanın okunmasında kullanılması var.

Peygamber SAS Efendimiz bazı şâirlere şiir yazmayı tavsiye etmiş. Müşriklerin aleyhinde, onların söylediklerine cevap vermelerini emretmiş. Onlar Peygamber Efendimiz’i karalamaya, gözden düşürmeye, kötülemeye çalışacak şiirler yazmışlar, edepsizler... Peygamber Efendimiz de:

“—Siz de onlara İslâm’ın güzelliğini anlatan şiirlerle cevap verin!” buyurmuş. Tabii bunlar da okunmuş.

Bütün bunlardan çıkan sonuç şudur ki, şiir söz gibidir; güzeli güzeldir, sevaptır; kötüsü kötüdür, günahdır. Farkı yok. İyi yolda kullanılırsa şâir makbuldür. Sahabeden bile şâirler var. Kötü yolda kullanırsa şiirini, sanatını merduttur, gayr-i makbuldür, günahkârdır, onun da zararı var.

Musîkî de böyledir. Musîkî de Kur’an yolunda, ezan için, dinî duyguları kuvvetlendirecek,

insanı Allah'a bağlayacak yolda kullanılınca câiz görülmüştür, tekkelerde kullanılmıştır. Gayri dinî yolda, insanın fısk u fücra sapmasına sebep olacak yolda kullanıldığı zaman, câiz olmamıştır. Ama, câiz olan tarafının da ölçüsü vardır, böyle çok aşırı değildir.

Beni yine böyle düşündüren, duygulandıran bir söz nakletmişti arkadaşlarım, Ankara'da, üniversitedeyken ben. Adını söylemeyelim, meşhur bir bestekâr varmış. Hem hafızmış, hem bir caminin imam ve hatibiymiş, hem sesi çok güzelmiş, hem de çok besteleri de varmış. Tamam, bak, hepsi güzel. Hafız, imam, hatip. Ama bu meslek, bu kabiliyet onu yavaş yavaş, yavaş yavaş almış, kendisine çekmiş ve gayri dinî lâdinî şarkılar, türküler bestelemeye de götürmüştü.

Yakışır mı hafıza lâdinî, dinî olmayan şarkılar bestelemek? Şarkı söyler miyiz biz mesela? Söylemeyiz. Müslüman söylemez. İlahi söyleriz ve saire ama şarkı söylemeyiz.

Niye şarkı söyledi? Niye gayri dinî olan şeyleri yaptı? Bu musîkînin tabiatında bu vardır.

Hafızlıktan başlıyor diyorlar. Tamam, insan hafız oluyor. "Hafız gel." "Hafız git." "Hafız oku." "Hafız otur." "Hafız kalk, bizim meclisimize gel." Hafız oluyor, gazelhan, mevlidhan... *Mevlid* de tabii Peygamber Efendimiz'in doğumunu anlatıyor, Peygamber Efendimiz'e sevgiyi anlatıyor. "Allah adın zikredelim evvelâ!" diye başlıyor. Tamam, bu da güzel. *Mevlid* okumaktan, gazel okumaya geçmişler.

Efendim, eski plağı getiriyorlar ortaya, bilmem kaç devirli eski zaman plağı, gramofonu koyuyorlar, eski usül, yandan çarklı, çevirmeli, aman efendim hafız bilmem kimin bir gazeli var ki, sesi su gibi çağlıyor, yerleri gökleri inletiyor, herkese dinletiyor filân.

Ne oldu? Hafız oldu gazelhan, gazelci oldu. Ondan sonra şarkı okumaya, ondan sonra gazinolara transfer olmaya... Yaa, gazinolara transfer olmaya, ondan sonra da ayyaşın, sarhoşun masada keyfi yerine gelsin diye şarkı söylemeye filan gidiyor iş. Böyle olmuş da...

Bir hafızı ziyarete gitmişler, böyle meşhur bir kimseyi, bizim doçent arkadaşlar. O zaman demiş ki onlara;

“—Allah izin verirse, şu sıhhatimi, âfiyetimi bir kazanayım, şu yataktan bir kurtulayım, bak, bundan sonra hiç gayri dinî beste yapmayacağım, hep dinî şeyleri besteleyeceğim.”

Ama, kalkamadı. Ama o yataktan kalkamadı. Öldü. Allah kusurlarını affetsin, taksiratını affetsin...

İşte büyüklerimizin sözünün doğruluğu buradan çıkıyor ortaya. Yani musîkî insana zevk ve keyif veriyor. Zevk ve keyif de insanın gönlünde münafıklık alâmeti olan duygular uyandırıyor. Sonunda ayakları kaydırıyor. Bataklık tarafına saplandırıyor. İşte, para idi, puldu, zevkti, keyifti, mehtaptı, boğazdı, gül bahçesiydi, sümbül tarlasıydı filan derken, bakıyorsun bazı şeyler yapabiliyor.

Tabii bizim dinimiz böyle gayri ciddi şeylerle meşgul olmaz. Bizim dinimiz akli başında, her ahkâmı ciddi olan bir dindir. İnsanları da, din adamları da böyledir. Evet camide kullanılabilir, tekkede kullanılabilir, ezanda kullanılabilir, Kur'ân-ı Kerîm'de kullanılabilir. O kadar. Öyle sazlı sözlü, damburtulu zımbırtılı, tuşlu, borulu, şeyli... Bunu câiz görmemişler büyüklerimiz.

İşte bu hadîs-i şerîf. Şimdi bu kadar izahtan sonra bir daha okuyalım ki iyice anlaşılın:

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin şeytanın çalgılarını dinleyenleri sevmediğini anlıyoruz bu hadîs-i şerîften. Yani, gazinoda, pavyonda, boğazda, içki masasında, keyif âleminde bu makbul değil.

“—Kulaklarını böyle şeylerden koruyanları ayırın!” deniyor mahşer gününde.

Şu kadarcık misk sürülse elinize, amber sürülse, aman ne güzel koku diye bayılırsınız. Bir de bu cennetin miski amberi olunca ne kadar güzel olduğu anlaşılır. Bir de ondan yapılma, ondan meydana gelmiş bir tepenin üstüne kurulursa, miskten, amberden bir tepenin üstünde... Ne kadar güzel, hoş cennet kokularının olduğunu düşünün... Onlar tepede olduğu için manzaralıdır, cennetin her tarafı, ırmakları görünür, orada oturuyorlar. Sonra Allah onlara kendi hamdini, medhini, senasını dinlettiriyor, emsalsiz güzellikte nağmeler, mükâfat olarak. Tariflere sığmayan güzellikte...

Aynı şekilde Kur'an'ı da dinleyecekler cennette... Kim okuyacak? Allah-u Azîmü's-şân...

Allahu Teâlâ hazretlerinin ağızından, ondan, her türlü noksandan münezzehe olan Rabbü'l-âlemîn'den dinleyecekler Kur'ân-ı Kerîm'i müslümanlar. Tabii, oradaki o dinleyişin lâhutî, ilâhî zevkine son olmayacak. Sonsuz bir güzellikte, sonsuz şahane bir hava içinde olacak. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Kur'ân-ı Kerîm'ini, onu kendisinin kullarına okumasını bize de duyursun...

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ

(يس: ٥٨)

(*Selâmün kavlen min rabbîn rahîm*) [Onlara merhametli Rabbin söylediği selâm vardır.] (Yâsin, 36/58) diye kullarına selâm vereceği bildiriliyor. O selâma bizi de muhatap eylesin...

Bu temcidinin, tahmidinin melekler tarafından kullara duyurulduğu zaman, o misk-i amber tepeleri üzerinde onları dinlemeyi, o zevkleri tatmayı da Allah cümlemize ihsan eylesin...

“—Nasıl olacak bu?”

Dünyadaki keyif ve zevk ve eğlence çalgılarını dinlememekle olacak. Oralardan uzak olmakla olacak. Ona göre kendimize dikkat etmemiz lazım!

b. Allah-u Teâlâ'nın Mahşer Halkına Kur'an Okuması

Ebû Hüreyre RA'dan. Yine Deylemî'nin rivayet ettiği bir hadîsi şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، يَقْرَأُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَكَأَنَّهُمْ لَمْ
يَسْمَعُوهُ فَيَحْفَظُهُ

الْمُؤْمِنُونَ وَيَنْسَاهُ الْمُنَافِقُونَ

(الديلمى عن أبي هريرة)

RE. 59/12 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, yakrau'llàhu'l-kur'âne, fekeennehüm lem yesmeùhu, feyahfezuhü'l-mü'minûne, ve yensâhu'l-münâfikùn.*)

Demin söylediğim noktaya getirdi sözü:

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) “Kıyamet günü olduğu zaman, (*yakrau'llàhu'l-kur'âne*) Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'i okuyacak, mahşer halkı da dinleyecekler. (*Fekeennehüm lem yesmeùhu*) Dinleyenler de, sanki hiç duymamışlar gibi hayran dinleyecekler.”

Evet, biz dünyada hatim takip ettik, mukabele okuduk, kendimiz okuduk, dinledik ve saire filan ama, oradaki o manzara, oradaki o halet, oradaki o şartlar içinde hiç duymamış gibi öyle bir mest ü hayran dinleyecekler.

(*Feyahfezuhü'l-mü'minûne*) “Mü'minlerin dimağlarına nakşolacak Kur'ân-ı Kerîm,

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.253, no:981; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.555, no:2486; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.21, no:2690.

ezberleyecekler. Allah'ın o okuyuşunu kulakları duyacak, gönüllerine nakşolacak, kitabe gibi kazınacak, ezberleyecekler mü'minler. Amma, (ve yensâhu'l-münâfikùn) münafıklar unutacaklar. Münafıklarda o ezberleme kabiliyeti olmayacak.”

Münafıkların cezası nedir?

Münafıklık ettiği için cennetin yakınına kadar getirilip ondan sonra sokulmadan götürülecek, cehenneme atılacaklar.

Allah bizi halis muhlis müslümanlardan eylesin... İçimizde nifak alâmeti olan hiçbir şeyi bırakmasın...

Peygamber Efendimiz'in mâlum, hepimizin duymuş olduğu bir hadîs-i şerîfi var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:³

آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ
أَخْلَفَ، وَإِذَا

³ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.21, no:33; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.78, no:59; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.19, no:2631; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.116, no:5021; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.357, no:8670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.406, no:6533; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.206, no:4803; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.85, no:11240; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.329, no:11127; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.59; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.426, no:8315; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.46, no:118; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.35, no:53; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.35; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IV, s.475, Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.167, no:842; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.19, no:22; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.53, no:60.

اَوْثَمِنَ خَانَ

(حم.خ.م.ت.ن. عن أبي هريرة؛ ابن النجار عن ابن مسعود)

RE. 5/4 (Âyetü'l-münâfikı selâsün) “Münâfığın alâmeti üçtür:

1. (*İzâ haddese kezebe*) Konuştuğu zaman, yalan söyler.”

Kıvırtır, atar tutar, bir ayağının üstünde bin tane yalan kıvırttırır.

2. (*Ve izâ veade ahlefe*) Vaad ettiği zaman, vaadinden döner, vaadini yerine getirmez.

Hani pazartesi günü ne demişti, şöyle olacak, böyle olacak. Ne oldu? Yok.

Hani şunu verecektin, ne oldu? Yok.

Hani şöyle yapacaktın, ne oldu? Yok.

Yani, vaadinden dönüyor, dönek. Yalancı, dönek.

3. (*Ve ize'tümine hâne*) Kendisine emniyet olunduğu, güvenildiği zaman, güveni boşa çıkartır, emanete hıyanet eder.” diye buyurmuş.

Kendisine birisi bir güvense, bir şey emanet etse, itimad etse hıyanet eder. İtimadı suistimal eder. Kasayı teslim edersin, parayı çalar. İş verirsin, arabayı verirsin, duvara çarptırır. Yani, ne yaparsan seni pişman eder.

Neden? Münafıktır.

Mü'min öyle olmayacak. Mü'min nasıl olacak?

Aksi olacak. Konuştuğu zaman doğru konuşacak,

vaad ettiği zaman vaadini yerine getirecek.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁴

أَلْوَعْدُ كَالدَّيْنِ .

(El-va'dü ke'd-deyn) “Vaad etmek, borçlanmak gibidir.”

Borcu nasıl ödemesi boynuna borçsa insanın, nasıl ödemesi lazımsa, vaadini de yerine getirecek. Ya vaad etme, ihtiyatlı konuş ya da vaad ettin mi, vaadini yerine getir.

Mü'min doğru sözlüdür, vaad etti mi yapar.

“—Alt sokaktan beş katlı apartmanı vakfa vereceğim!” Hani, nerede? Bekle ki gele!

Niye söyledin? Ben senden bina mı istedim? Niye vermiyorsun? Niye vaad ettin, niye vermiyorsun?

Bir de itimad olunduğu, emanet olunduğu zaman kendisine, sözünde duracak, emanete hıyanet etmeyecek. İtimad edilişı pişman ettirtmeyecek.

Allah bizi doğru sözlü, doğru özlü müslümanlardan eylesin...

c. Yarısı Gölgede, Yarısı Güneşte Oturmayın!

Ebû Dâvud ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan ri-

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.435, no:7263; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.349, no:6876; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.710, no:1719.

vayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz'in bir tavsiyesi. Buyurmuşlar ki:⁵

إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي الشَّمْسِ، فَقَلَصَ عَنْهُ الظِّلُّ،
وَصَارَ بَعْضُهُ فِي الظِّلِّ وَبَعْضُهُ فِي الشَّمْسِ، فَلْيَقُمْ

(د.ق. عن أبي هريرة)

RE.59/13 (*İzâ kâne ehadüküm fi'ş-şemsi, fekalesa anhu'z-zillu, ve sâra ba'duhû fî'z-zilli, ve ba'duhû fî'ş-şemsi felyekum.*)

(*İzâ kâne ehadüküm fi'ş-şems*) “Sizden biriniz güneşteyse, (*fekalesa anhu'z-zillu*) gölge onun üstünden biraz kayar, giderse; (*ve sâra ba'duhû fî'z-zilli ve ba'duhû fî'ş-şems*) bir kısmı güneşte kalır, bir kısmı gölgede kalırsa, (*felyekum*) kalsın.”

Bu durumda kalmasın, yarısı güneşte, yarısı gölgede olmasın. Yani, güneşteyse güneşte, gölgedeyse gölgede olsun; yarısı öyle yarısı öyle olmasın.

Bu sıhhî bir tavsiye. Yani sıhhî bakımdan bu doğru olmaz diye Efendimiz'in tavsiyesi böyle olmuş. Tabii neden yarısı güneşte olursa, yarısı gölgede olursa, nasıl bir şey olur? Onu doktor arkadaşlarımız da biraz düşünsünler, incelesinler, neler meydana geldiğini anlamaya çalışsınlar.

⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.446, no:4184; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.236, no:5714; Ebû Hüreyre RA'dan.

d. Yemek Yeyince Abdest Tazelemek Gerekmez

Ebû Ümâme el-Bahilî RA'dan rivayet edilmiş. Taberânî ve başka kaynaklarda var.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ عَلَى وُضُوءٍ فَأَكَلَ طَعَامًا فَلَا يَتَوَضَّأُ
إِلَّا أَنْ

يَكُونَنَّ لَبَنَ الْبَيْلِ إِذَا شَرِبْتُمُوهُ فَتَمَضُّمُوا بِالْمَاءِ

(طب. ض. عن أبي أمامة)

RE. 59/14 (*İzâ kâne ehadüküm alâ vudûin, feekele taàmen felâ yetevaddau, illâ en yekûne lebene'l-ibili, izâ şeribtümûhü fetemadmadù bi'l-mâi.*)

(*İzâ kâne ehadüküm alâ vudûin, feekele taàmen felâ yetevaddau*) “Sizden biriniz abdestliyse ve bir yemek yemişse, kalkıp tekrar abdest alması. (*İllâ en yekûne lebene'l-ibili*) Ancak, deve sütü müstesnâ... (*İzâ şeribtümûhü fetemadmadù bi'l-mâi*) Deve sütü içtiyseniz, kalkın ağzınızı su ile çalkalayın!” diye buyurmuş.

Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinde bazı yemekler yenildiği zaman, “Kalkılsın,

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.147, no:7646; Tem-mâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.II, s.233, no:734; Heysemî, *Mec-maü'z-Zevâid*, c.I, s.570, no:1322; Ebû Ümâme el-Bahilî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.331, no:26278; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.444, no:2544.

abdest alınsın!” diye tavsiyesi vardır. Çünkü eliyle yiyorlar. Yağlı, etli pilavı avucuyla yiyor ve saire. Bu durumda yıkamadığınızı düşünün, bu yemekten sonra elinizi, sakalınızı, ağzınızı vesaireyi, durumun ne olacağını düşünün. Efendimiz’in böyle tavsiyeleri vardır, yani “Kalksınlar, yıkasınlar!” diye. Bu hadîs-i şerîf de buna bir açıklık getiriyor.

“Sizden biriniz abdestli iken...” Yani o “Yıkayın!” demek, abdestiniz kaçtı mânasına değil. Yani etli yemek yediğiniz zaman abdestiniz kaçtı gibi bir şey anlaşılmasın. “Sizden biriniz abdestli iken yemek yemişse, (*felâ yetevaddau*) yani tekrar abdest almasına lüzum yok, abdesti varsa vardır, yok sanılmasın.” Ama temizlik bakımından yıkanma oluyor.

Mesela, deve sütü içmişse içinizden birisi, tabii, o yağ ve sairesi insanın ağzının içine, dudaklarına, bıyıklarına tesir eder, yapışır.

O zaman çalkalayacak, temizleyecek. Yani, nezahet ve nezaket bakımından taharet olsun diye böyle bir çalkalamayı tavsiye ediyor Efendimiz.

Tabii bizim de yemekten evvel bir el yıkamamız vardır; sünnettir, güzeldir. Çünkü ellerimiz ne kadar kollasak, birçok yerle tutma, temas dolayısıyla üzerine pek çok kirler veyahut mikroplar almış olabilir; yıkanacak ve yemekten evvelki yıkama da mümkünse havlu ile kurulanmayacak, kendi kendine tebahhur edecek yıkamanın suyu... O kendi kendine tebahhur edince mikroplar daha kesin ölüyor.

Öyle olacak. Kendi kendine kuruyacak. O tebahhur etme üzerine bir şey kalmayacak inşaallah. Ondan sonra sofraya oturacak. Sofradan sonra da elini ağzını yıkayacak.

Helenamazagelirkendişlerini misvaklarsa, ağzını çalkaladıktan sonra... Ağzı çalkalamak vardır, kürdan kullanmak da vardır. Efendimiz kürdan kullanmıştır. Yani bazı gıda parçaları dişlerinin arasında kalıyor. Onu da kullanması vardır. O da yapılacak. Ondan sonra misvaklanacak. Eğer misvağı yoksa parmağı ile dişlerini yine şöyle temizleyecek. Tertemiz gelecek. Ağzı kokmayacak, dişleri sarı olmayacak, aralarında yemek parçaları kalmamış olacak. Ağız temiz olacak. Neden?

Ağız, Kur'ân-ı Kerîm'in telaffuz edilme yoludur. Meleklerle yakın olan yerdir. Hafaza melekleri insanın amellerini yazıyorlar, ağzın pisliğinden rahatsız olurlar. Pis kokulardan, fena kokulardan rahatsız olurlar. "Onları ezalandırmayın!" diye de tavsiyesi var Peygamber Efendimiz'in. Bu şeylerden dolayı onlar ezalanırlar.

e. Ahir Zamanda Paranın Gerektiği

Taberanî el-Mikdam ibn-i Ma'dî Kerb RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁷

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.279, no:660; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*, c.IV, s.111, no:6245; el-Mikdam ibn-i Ma'dî Kerb RA'dan. *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.478, no:2609.

إِذَا كَانَ فِي آخِرِ الزَّمَانِ، لَا بُدَّ لِلنَّاسِ فِيهَا مِنْ

الدَّرَاهِمِ وَالذَّنَانِيرِ،

يُقِيمُ الرَّجُلُ بِهَا دِينَهُ وَدُنْيَاهُ

(طب. عن المقدم بن معدى كرب)

RE. 59/15 (*İzâ kâne fî-âhiri'z-zamân. lâ budde li'n-nâsi fîhâ mine'd-derâhimi ve'd-denânîri. yukîmu'r-raculü bihâ dînehû ve dünyâhû.*)

(*İzâ kâne fî-âhiri'z-zamân*) “Âhir zamandaki devreler olduğu zaman, dünyanın sonuna yakın zamanlar geldiği zaman. (*lâ budde li'n-nâsi fîhâ mine'd-derâhimi ve'd-denânîri*) o zaman müslümanların dinarlarının, dirhemlerinin olması biraz mecburidir. Biraz paraları, pulları olmalı!” diyor Peygamber Efendimiz.

Neden diyor? İzah edeceğim.

(*Yukîmu'r-raculü bihâ dînehû*) “Bu paralarla kişi dinini doğrultur, (*ve dünyâhû*) ve dünyasını doğrultur. Yani hem dinî bakımdan sağlam kalır, hem de dünyalık bakımından ihtiyaçlarını giderir.”

“—Pekiyi, niye ahir zamanda böyle?”

İlk zamanda, Peygamber SAS Hazretlerinin zamanında sahâbei kirâmın tavrı dünyaya hiç iltifat etmemek tarzındaydı. Hiç para yanlarında bulundurmamak tarzındaydı. Elleri ne gelirse, hayra harcamak, sarf etmek

tarzındaydı. Mesela binlerce altın lira veriyor halife, hoop akşam hepsini dağıtıyor. Ertesi güne yanına para biriktirmeyi haram görürlerdi, haram. Doğru görmezlerdi, yanlış görürlerdi. O zaman öyleydi.

Ama âhir zamanda şartlar, dünya, insanlar değişecek, İslâm'a bağlılık azalacak. O zaman öyle olunca müslümanın biraz dinarı dirhemi, altın gümüş parası olması gerekecek. Neden?

Dinini koruması için. Çünkü para olmadığı zaman durum feci. Aç kalma, yoksul kalma tehlikesi var. Çünkü öteki insanlarda merhamet yok, olmayana verme yok ve saire. O zaman kendisini korumak, dünyalığını da idare etmek bakımından biraz parasının olması lazım gelecek.

Fakat tabii parayı helalden kazanacak, helal bir şekilde kullanacak, helal bir şekilde meşru yollara harcayacak. Haramdan kazanamaz. Vazifelerini ihmal edemez; zekâtı, öşrü, sadaka-i fıtrı, cihada vermeyi ve saireyi ihmal edemez. Sarf ettiği yerler de günah olamaz, israf olamaz. Hayra sarf edecek.

Eskilerden, geçen gün okudum takvim yaprağında, geçen pazartesi günü okudum, üç gün aç kalmış dervişler. Başlarında şeyhi üç gün aç kalmışlar. Üçüncü gün dervişlerden bir tanesi orada bulunan bir karpuz kabuğuna elini uzatmış. Üçüncü gün. Karpuzun kendisi değil, kabuğu... Karpuz kabuğuna elini uzatmış. Şeyhi azarlamış onu;

“—Senne sabırsız adamsın yahu. Ne tahammülsüz adamsın. Sen git, senin tekkede işin yok, senin

dervişlik filan yapacak tahammülün yok. Sabrın yok senin. Sen git çarşıya pazara, alışveriş yap!” demiş.

Güleceğim de geldi, korktum da yani... Üç gün aç durmuş adam, karpuz kabuğuna biraz heves ediyor. Ona bile, “Ne sabırsız adamsın sen, tahammül edemiyorsun!” diyor. Demek ki günlerce aç durabiliyorlar, harama el uzatmıyorlar ve bilerek kendilerini kasıyorlar, tutuyorlar. Tahammülü yoksa:

“—Haydi sen çarşıya pazara git, dayanıklı bir insan değilsin sen, git para kazan da bari ye, iç!” demişler.

Dervişlik biraz sabır işidir diye böyle düşünmüşler. Ne insanlar! Nasıl iradelerini terbiye etmişler.

f. Alacağıını Ertelemenin Sevabı

Taberanî, İmran ibn-i Husayn RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

إِذَا كَانَ لِلرَّجُلِ عَلَى رَجُلٍ حَقٌّ ، فَأَخَّرَهُ إِلَى أَجَلِهِ ،
كَانَ لَهُ

صَدَقَةٌ؛ فَإِنْ أَخَّرَهُ بَعْدَ أَجَلِهِ ، كَانَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ

(طب. عن عمران بن حصين)

⁸ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVIII, s.240, no:603; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.242, no:6677; İmran ibn-i Husayn RA’dan. *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.III, s.481, no:2617.

RE. 59/16 (*İzâ kâne li'r-raculü alâ raculin hakkun, feahharahû ilâ ecelihî, kâne lehû sadakatün: fein ahharahû ba'de ecelihî. kâne lehû bi-küllü yevmin sadakatün.*)

(*İzâ kâne li'r-raculü alâ raculin hakkun*) “Bir adamın öteki adam üzerinde hakkı varsa...” Alacağı varsa yani; bir yardım yapmış, borç vermiş, hakkı var bu adamın öteki üzerinde. (*Feahharahû ilâ ecelihî*) “Hakkını çabuk almak istemez de vaad edilen müddete kadar uzatırsa, sıkboğaz etmezse, “Ver benim alacağımı, çabucak ver! İşte eline para geçti ya, versene!” filan diye sıkıştırmazsa, müddetine kadar tehir ederse; (*kâne lehû sadakatün*) bu tehiri ona sadaka sevabı kazandırır.” O müddete kadar tehir etmesi sadaka olur. Öyle konuşmuşlar, borcu verdi, bir ay sonra o da iade edecek. Bu bir ay sadaka yazılır o verene. Sadaka vermiş olarak yazılır.

(*Fein ahharahû ba'de ecelihî*) “Müddeti tamam olduktan sonra da, daha tehir ederse...” Baktı adamın durumu perişan, çoluk çocuğu aç, açık, para da kazanamamış, kendisinin borcunu da verecek hali yok; “Eh, haydi bir ay sonra ver, sıkıştırma kendini, eline imkân geçtiği zaman ver!” filan diye biraz daha tehir ettiği zaman, (*kâne lehû bi-küllü yevmin sadakatün*) her gün için bir sadaka olur.

Burada ikincisi ile birinci cümlelerin arasındaki kelimeleri kullanım tarzına bakarsak, müddetine kadar ki zaman bir sadaka olur diyor, müddetinden sonra her gün için bir sadaka olur diyor. O zaman sevap daha da artıyor. Yani, her

gün için o müddetine kadar ki sevabın mislini alma durumu olacağı anlaşılıyor.

Zengin insanın imtihanı, geniş insanın böyle bir şey yapması, borçlusuna kolaylık göstermesi, hakikaten muhtaçsa doğrudur, iyi olur, sevaptır diye gösteriyor.

Fakat *Mecelle*'de bir kaide vardır:

“—Ezmanın tagayyuru ile ahkâmın tebeddülü inkâr olunamaz.” der *Mecelle*'de. Yani zaman değişince fikhî hükümlerde değişmeler olabilir diye bildiriyor.

Bu devirde borç vermenin, borç almanın şekli şemali biraz değişmiştir. Bir kere adamın elindeki borç ve alacağın ölçüsü bir kağıttır. Şöyle bir kâğıt; üstünde bir resim var, yazılar var, bilmem ne var, rakam var. Böyle bir kâğıt.

Ne bunun adı? Banknot.

Ne işe yarar bu?

Üstünde 1000 yazarsa 1000 oluyor, bir yazarsa bir oluyor. İsterse resmi daha güzel olsun, 500 yazarsa 500 oluyor. İsterse rengi daha güzel olsun 100 yazarsa 100 oluyor. Boyasına göre, üstüne konulan rakama göre, kâğıt aynı kâğıt, bir kıymet. Bu kıymet olmaz ki. Bu laf. Bu kâğıt bu.

Şimdi böyle olunca bu ne demek?

Bin demek yani, ben sana bunun karşılığında şu kadar altın vereceğim demek. Yüz ise onun onda biri kadar vereceğim demek. On ise onun yüzde biri kadar vereceğim demek. Yani, mânası o. Kâğıt bu, sadece söz. Devletin, yani parayı

basan devletin para sahibine sözü; tamam, merak etme, şu kâğıdı sen bana getirdiğin zaman, ben sana istediğin şu kadar parayı vereceğim demek. Yoksa bu kâğıdın kendisinin bir işe yaraması yok. Kâğıt kâğıttır. Ama devlet buna destek verdiği için kıymet kazanıyor.

Diyor ki devlet, hani anneler yapardı eskiden:

“—Evladım tamam, senin paran, şuraya sandığa koyalım, dursun, yanında gezdirme, düşürürsün.” filan derlerdi.

Para sandıkta dururdu. Onun gibi devlet de diyor ki:

“—Sen o parayı ver bana!”

Ne olacak?

“—Merkez bankasına koyacağım ben, duracak orada.”

Altınlar böyle alt katta, depoda dizilecek, pırıl pırıl göz kamaştırıcı, orada duracak. Orada senin altınların da olacak.

Ne olacak?

“—Ben sana şöyle bir kâğıt vereyim. Tamam işte. Binse bin, on binse on bin, 100 binse 100 bin...” filan. Kâğıt... Mekanizma bu. Tabii bu kâğıdın kuvveti kaçıyor.

Ben neye benzetiyorum bunu?

Bir teneke benzin aldınız, gittiniz yalvardınız istasyonda;

“—Bana bir teneke benzin ver.”

“—Yahu ben böyle ağzı açık tenekeye benzin

koymam, tehlikelidir, bir sigara içersin, patlar, etrafı yakarsın.”

“—Yok işte ben kısa yerde hemen boşaltacağım. Ne olur koy...” filan.

Bir teneke benzin aldı. Ne olur bu akşama?

Ağzı açık oldu mu uçar gider bu... Tenekenin ağzı kesilmiş, kova mı bu, su mu bu; taşıdığın benzin, uçar.

Paranın da kuvveti uçuyor. Paranın da kuvveti uçup gidiyor. Bunu bilin. Halkımız bilsin bunu. Paranın Ocak ayındaki kuvveti ile Aralık ayındaki kuvveti arasında ohoo... Ört ki ölem, öyle fark var ki, yüzde elliden fazla fark var. Değişiyor.

Kim aldanıyor burada?

Elinde kağıt olan aldanıyor. Elinde bu banknot olan aldanıyor. İster mark olsun, ister dolar olsun, ister T.C. lirası olsun, ister ruble olsun.

Bizim Orta Asya'ya gittiğimiz zaman bir dolar 35 ruble idi. Şimdi bir dolar 1000 ruble falan ediyormuş.

“—Ne oldu ruble?”

Tepetaklak balıklama, füze gibi var gücüyle aşağı gidiyor.

“—Pekiyi, elinde ruble olanlar ne oldu?” Yandı.

“—Bunların paraları nereye gitti?” Rusların merkez bankasına gitti.

Para... Komünistler bazen boşuna söylemiyorlar, “Para” diyorlar, “kapitalist sistemin sömürü aracıdır.”

Kim sömürölüyor?

Bu işi bilmeyenler sömürölüyor.

Kim sömürüyor?

Bu işi bilenler, dümenleri çevirenler, bankalar ve saireler sömürüyor. Bu belli bir şey.

Çünkü ben bu parayla senenin başında bir buzdolabı alıyordum, senenin sonunda teselli mükâfatı bir gazoz içebiliyorsun.

Öyle şey olur mu?

Burada bir haksızlık var, bunun telafi edilmesi veya bunun çaresini müslümanın bilmesi, bulması lazım.

Onun için, “Hocam” diyorlar, “Sen dolar mark alınmasına karşı mısın?”

Tabii karşıyım. Niye karşı olmayayım? Çünkü sen onun enflasyonu kadar Alman hükümetine, Amerikan hükümetine, İsviçre hükümetine yardım etmiş oluyorsun.

Bir doların, bir senedeki enflasyonu yüzde kaçtır?

Yüzde on birdir. Sen o zaman sen 100 dolarda 11 dolar senede Amerikan hükümetine yardım ediyorsun. Aptallığına doyma... Affedersin ama ben söylemek zorundayım bunu.

Eğer mark bulunduruyorsan, markın bir senelik enflasyonu nedir? Yüzde altı.

Alman hükümetine bir senede 100 markın varsa yanında, altı markını veriyorsun.

Çok mu dostsun? Çok mu sana iyilik yapıyor? Ne

diye kullanasın onu?

“—Ben altın isterim arkadaş, başka bir şey anlamam, ben bu kağıtlardan bir şey anlamam.” dese millet, altına dönse, bütün bu oyunlar bozulacak. Çünkü altının az çok bir değer hükmü var veyahut insanın parasını böyle eskimez, bozulmaz başka şeylerle muhafaza etmesi lazım.

Ben bizim dergilerimizde, bizim uzmanlarımızı, profesörlerimize yalvardım, dedim ki; “Şu halkımıza, şu enflasyondan canları yanmasın diye tedbir neyse söyleyin şunlara, öğretin, yazık bunlar aldatılıyor her sene...” Hacı teyzeler, hacı babalar, hacı dedeler, sandıkta tomar tomar paralarını biriktirenler, zavallılar mahvoluyor. Bankaya verse orada da mahvoluyor. Bankanın verdiği faiz enflasyon kadar, daha aşağı. O da bir kurtuluş değil. O da bir ayrı aldatmaca. Bunları dobra dobra konuşmak lazım. Millet bilsin. Aldanmasın, hem parası var, hem aldatılıyor, hem de günaha giriyor. Faiz aldığı için günaha da giriyor. Ne yapacak? Çaresini bulacak.

Çare nedir?

Eskimeyen emtiaya parayı bağlamak. Altın gibi, bir çuval mercimek gibi, un gibi, buğday gibi; bunlar devamlı ihtiyaç olan şeyler. Ya onlara bağlayacak ya da parasını işletecek.

Onun için ben mesela şu anda şöyle bir hazırlık içindeyim ki, yani paraları işletecek bir kurum teşkil edelim, bir müessese kuralım;

kardeşlerimiz paralarını versinler, paralar burada çalışsın, çalışmanın sonunda kâr ne ise o bölüşülsün, paralar ziyan etmesin diye düşünüyoruz.

Nereden açıldı bu kadar konu?

Borç, alacak, sadaka meselesinden açıldı.

Bu devirde borç isteyenler oluyor. Ama o kadar az ki iyi niyetli borç isteyenler. Borç verene “illallah!” dedirtiyorlar. Borç verdi mi, verdi. Kapana kısıldı mı, kısıldı. Tamam, sen görürsün, belanı bulursun şimdi. Artık o oradan alacağını alacak diye uğraşsın, yalvarsın, yakarsın bakalım. Ne zaman alacak parasını? Borçlu parayı ne kadar geç verirse o kadar kâr sayıyor.

Ankara’da bizim komşudan, biri geldi, misafir odası takımı, yatak odası takımı, bilmem ne takımı aldı. Hooop Erzincan’a, Elazığ’a, falanca yere kamyonu yükledi, götürdü. Senetleri imzaladı, cart cart imza... Ödemedi senetleri. Şimdi bizim komşumuz, her zaman “*Selâmün aleyküm*” diyoruz, namazdan çıkıyoruz, “Nasılsın, işler nasıl?” diye soruyoruz...

Hani, “Bir dokun, bin ah işit kâse-i fağfûrdan.” demiş şâir. Fağfûr, çini demektir. Çin kaseleri çok meşhurmuş eskiden, bir dokunduğun zaman kâseye, tık diye çiiinnn yapıyormuş. Yani, ne diyor, memleketini, “Çinnn” diyor. Bir dokunduğun zaman çiiinnn diyormuş. Ama kaç defa çin çin çin...Bir dokunuyorsun bin tane ah dinliyorsun, diyor şâir.

Şimdi soruyoruz komşuya; “—Nasılsın hacı efendi? İşler nasıl?”

Bir ah çıkıyor ağzından, bir ateş; neredeyse ağaçları yakacak, bulutları tutuşturacak.

Ne oldu?

Malı vermiş, bir sene geçmiş, alamamış. Savcılığa müracaat. Tamam, adam geliyor mahkemeye. Hakim diyor ki:

“–Bunun parasını niye vermedin?” “–Hakim bey verecektim, niyetim iyiydi...”

Yalan. Başından niyeti kötüydü. Yalan. Vallahi yalan! Biliyorum.

“–Ödeyecektim ama ödeyemedim. Elimde de para yok. Canımı mı alacak? Gırtladığımı sıksın, alsın canımı isterse...”

Biliyor can almayacağını. Azrail’e mahsus olduğunu biliyor can almanın. Bizim hacı babanın hiç can almayacağını daha da iyi biliyor.

“–Ödeyeceğim, taksitlere bağlansın.”

Oldu. Otuz altı ay taksit. Yani üç seneye. Ayda şu kadar, şu kadar verecek... Dört sene sonra bizim hacı efendi sattığı oda takımlarının parasını alacak. Halbuki herif onu daha ilk ayda sattı. Herif alçak. Çünkü kalleş, sahtekâr, hırsız; bilerek yapıyor bunu.

Götürdü, ilk ayda sattı, parayı aldı mı? Aldı.

İşletiyor mu? İşletiyor. İşletmese, bankaya verse bile faiz alıyor. Zaten onu kullanıyor o.

E dört senede ne oluyor?

Dört senede 100 milyon lira desek, bir sene sonunda bu 100 milyon lira 50 milyona iniyor değeri. İkinci sene sonunda 25 milyona iniyor, üçüncü sene sonunda on iki buçuk milyona iniyor, dördüncü senenin sonunda altı milyona, beş milyona iniyor değeri. Belki daha da tepetaklak, daha fazladır. Ben yüzde 50 enflasyonla söyledim bunu.

Yani dört senede taksitle beş milyon liraya ödeyecek. Yüz milyon liralık malı aldı, 100 milyon lirayı da dört sene kullanacak. Yüz milyon lirayı bir insan dört sene yüzde 50 faize kullanırsa ne olur. Bir sene sonunda 150 milyon lira olur. İki sene sonra 275 milyon lira olur. Üçüncü sene sonra bilmem ne olur, dördüncü sene sonra bilmem ne olur...

O orada ihyâ oluyor, göbeği böyle Süleymaniye'nin kubbesi kadar kocamanlaşıyor, berikisinin de karnı içine, gözü çukura kaçıyor, gözünden damlayacak yaş kalmıyor, evinde yiyecek aşı kalmıyor, borca batıyor. Adalet mi şimdi bu?

Bu böyle oluyor. Yani piyasada durum böyle.

Pekiye başkaları nasıl ticaret yapıyorlar? Başkaları, Sabancı, Koç kurnaz.

Sabancı, Koç ne yapıyor veya ıvır zıvır a, b, c ne yapıyor? Bayilerine yıl başında kâğıt gönderiyor, diyor ki:

“—Bu sene yapacağınız siparişleri bildirin, ne mal istiyorsanız bizden ve yüzde yirmi beşini de yatırın!” diyor.

Adam yılbaşında hesaplıyor, geçen sene on tane

buzdolabı satmıştım, bu sene daha da fazla satarım, 20 tane buzdolabı. Yüzde yirmi beşi ne kadar eder; beş tane buzdolabı eder. Beş tane buzdolabının parasını Ocak ayında yatırıyor. “— Buzdolapları ne zaman gelecek?”

Üç ay sonra gelmeye başlayacak. Zaten Sabancı, Koç, o yüzde yirmi beşi üç ayda çalıştırır, katlar. Üç ay sonra göndermeye başladığı mal, zaten adamın kendi parasıyla... Yapılan imalat onun parasıyla... Hepsini de vermiyor, ötekisi kendi yanına kâr kalıyor.

Ondan sonra o sattıklarını da şu kadar zaman içinde parasını ödemezse, kendisinde teminat parası da var, şıp kesiyor bayiliğini, teminatından da alıyor. Ne savcı ile uğraşüyor, ne mahkeme ile uğraşıyor, ne protesto ile uğraşıyor, tıkr tıkr paraları geliyor. Koç ve Sabancı o zaman devlete çok vergi veriyor, makbul insan oluyor ve saire oluyor. Ama öbür tarafta benim zavallı tüccar, esnaf kardeşim, parasıyla, malıyla rezil oluyor; elinin, alınının terinin emeğini alamıyor.

Türkiye'nin hali budur. Bugün Türkiye'nin ekonomik düzeni, karma ekonomik düzeni böyle karmakarışık bir ekonomik düzendir. Bunu söylemek zorundayız. Çünkü, müslüman zulmün karşısında olacak. Zulüm var ortada. Haksızlık var, aldatmaca var. Bazısı bilmiyor, bu aldatmacanın ne olduğunu anlayamıyor. Mark alınca sanıyor ki, markı ben 100 liradan aldım, şimdi 105 lira oldu, beş lira kâr ettim sanıyor. Hay şaşkın hay! Vay saf vay! Vay Allah'ın safı vay! Vay Allah'ın sâfi kulu vay!.. Ondan bile zararın var ama haberin yok. Onun için ne borç

alan oluyor ne borç veren oluyor.

Bir dahaki sefere de, tabii bu hacı efendinin ağzı yandı mı, öbür taraftaki adam verem olup kan kussa, hakikaten ihtiyacı olsa:

“—Allah rızası için bana 1000 lira borç ver!” dese, yalan söylüyor:

“—Valla kusura bakma, benim de ihtiyacım var da, param yok da, şuraya şöyle yapacağım da...” Yalan. Hacının sözü yalan. Vallahi yalan, onu da biliyorum. Parası var. Parası var ama ağzı yandığından veremiyor, yalan söylüyor. Buyur; hacı efendinin de ahlâkı bozuldu, efendim borç verenin de ahlâkı bozuldu, alanın da ahlâkı bozuk.

Sistemi görüyor musunuz, ekonomik sistemi? Nasıl hain bir şey, yani adet hâline gelmiş.

Halbuki eskiden nasıldı her şey?

Fiyatlar sabitti, üretime, hakkaniyete dayalıydı, borç borçtu, alacak alacaktı, bitiyordu iş.

Ben peşin parayla bir bilet almışım, Kurban Bayramı’ndan 20- 25 gün önce. Sonra olmamış iş. Hava şirketi hâlâ benim bilet paralarını verecek bana, ben de hayr u hasenâtımı yapacağım. Yani hacıları hacca götürdüğüm zaman hâsıl olan gelirden talebe okutacağım, cami tamir ettireceğim, şunu yapacağım, bunu yapacağım da hâlâ olacak. Bak, Kurban Bayramı’ndan sonra kaç ay geçti, hâlâ paramı alacağım.

Böyle düzen olur mu ya? Böyle hakkaniyet olur mu?

Olmaz işte. Ondan batıyor. Bütün paralar lanetli para, haram para oluyor. Kazanç haram oluyor. Ondan sonra ne kendisi hayrını görüyor, ne memleket hayır görüyor.

Adam zengin, adam parasını Bulgaristan'da fahişelerle yiyor. Oraya götürüyor parasını, moda olmuş; Romanya'ya gidiyor, Bulgaristan'a gidiyor, içki alemlerinde parasını harcıyor. Türkiye'de de tüketmiyor, orada harcıyor. Serbest oldu ya şimdi, dövizin girdisi çıktısı, ıvırı zıvırı... Neler neler oluyor...

Allah müslümanları, dürüst insanları söz sahibi eylesin... Direksiyonun başına geçirsin, hakim eylesin ki bu edepsizlikler, haksızlıklar, hırsızlıklar, yolsuzluklar dursun, her şey usulüne göre olsun...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
08. 08. 1993 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

